

PDW: Kresy w literaturze XIX i XX wieku - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	PDW: Kresy w literaturze XIX i XX wieku
Kod przedmiotu	09.2-WH-FiPIP-LWL- 16
Wydział	Wydział Humanistyczny
Kierunek	Filologia polska
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2022/2023

Informacje o przedmiocie	
Semestr	3
Liczba punktów ECTS do zdobycia	2
Typ przedmiotu	obieralny
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	prof. dr hab. Marta Ruszczyńska

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Ćwiczenia	30	2	-	-	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Zasadniczym celem przedmiotu jest wprowadzenie studentów w świat literatury kresowej XIX i XX wieku, funkcjonującej jako swoisty fenomen kulturowy, obszar pamięci literackiej oraz dziedzina historii, a także pokazanie pogranicza jako kategorii interpretacyjnej. W perspektywie swoistego dialogu kultur przedstawiona zostanie również problematyka regionalizmu, obecnego zarówno w życiu literackim jak i w kulturze pogranicza.

Wymagania wstępne

Obejmują wiadomości i umiejętności z zakresu polskiej literatury, kultury i historii przydatne do realizacji treści przedmiotu.

Zakres tematyczny

Przedmiot obejmuje wybrane utwory dziewiętnastowieczne i teksty powstałe w XX wieku, od romantyków (kresowe „szkoły literackie”) poprzez twórców drugiej połowy XIX wieku (M. Rodziewiczówna) aż do Cz. Miłosza, T. Konwickiego, W. Odojewskiego, J. Wołoszynowskiego. Tworzy to inny kanon historii literatury polskiej, dla której kluczem jest pogranicze.

1. Zagadnienia wstępne. Pojęcie kresowości.
2. Od tradycji staropolskich do "kresów" *Mohorta*.
3. Temat ukraiński. Od "szkoły ukraińskiej" do współczesności (W. Odojewski).
4. Tematyka litewska (Od romantyzmu do C. Miłosza i T. Konwickiego).
5. Romantyczna Białoruś w poezji polskiej (W. Syrokomla).
6. Zagadnienia regionalizmu w życiu literackim i w kulturze pogranicza.
7. Mit dworu szlacheckiego w powieściach M. Rodziewiczówny.
8. Heroiczne wzorce postaci w powieści kresowej (Z. Kossak-Szczucka).
9. "Kresy" jako obszar pamięci literackiej i dziedzina historii.
10. Dialog kultur.
11. Motywy i symbole kultury kresowej.
12. Zaliczenie i podsumowanie zajęć.

Metody kształcenia

Klasyczna metoda problemowa, rozmowa nauczająca, dyskusja.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student dysponuje podstawową wiedzą obejmującą terminologię, teorię i metodologię dotyczącą historii, szeroko pojętej kultury wraz z kategorią interdyscyplinarności i dyskursu w naukach humanistycznych	KEP2_W14	- aktywność w trakcie zajęć - dyskusja - referat	Ćwiczenia

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student posiada uporządkowaną wiedzę szczegółową na temat zjawiska kultury kresowej i jej miejsca w XIX i XX w.	• KEP2_W22	• aktywność w trakcie zajęć • dyskusja • referat	• Ćwiczenia
student potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, selekcjonować i prezentować treści, zjawiska i symbole kultury kresowej, wykorzystując informacje z różnych, również multimedialnych źródeł	• KEP2_U01	• aktywność w trakcie zajęć • dyskusja • obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta • referat	• Ćwiczenia
Student ma świadomość różnicowań i specyfiki kultury kresowej w perspektywie dziedzictwa kulturowego i naszej współczesności	• KEP2_K11	• aktywność w trakcie zajęć • dyskusja • referat	• Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Przygotowanie do zajęć i aktywny w nich udział, wygłoszenie referatu. Na ocenę pozytywną składają się oceny cząstkowe:

1.Ocena z aktywności studenta - dłuższe wypowiedzi, udział w dyskusji (60%);

2.Przygotowanie referatu z zakresu problematyki kresowej (40%);

Literatura podstawowa

Teksty:

1. Chciuk A., *Ziemia księżycowa. Druga opowieść o Księżstwie Bałaku*, Warszawa 1989.
2. Konwicky T., *Kronika wypadków miłosnych*, Warszawa 1975.
3. Kossak-Szczucka Z., *Pożoga*, Łódź 1990.
4. Miłosz Cz., *Nigdy od ciebie miasto*, w: tegoż, *Poezje wybrane*, wstępem opatrzył K. Dybciak, "Biblioteka Poetów", Warszawa 1981.
5. Odojewski W., *Zasypie wszystko zawieje...*, Warszawa 1990.
6. Pol W., *Mohort*, w: tegoż, *Pieśń o ziemi naszej. Mohort*, Kraków 2002;
7. Rodziewiczówna M., *Dewajtis*, oprac. A. Martuszevska, Wrocław 2005, BNI307.
8. Syrokomla W., *Poezje wybrane*, Kraków 2003;
9. Wołoszynowski J., *Opowiadania podolskie*, Warszawa 1996.

Opracowania:

1. Dutka E., *Ukraina w twórczości Włodzimierza Odojewskiego i Włodzimierza Paźniewskiego*, Katowice 2000.
2. Hadaczek B., *Historia literatury kresowej*, Kraków 2011.
3. Janion M., „Szkoła białoruska” w poezji polskiej, w: tejże, *Projekt krytyki fantazmatycznej. Szkice o egzystencjach ludzi i duchów*, Warszawa 1991.
4. Kolbuszewski J., *Kresy*, Wrocław 1999.
5. *Kresowianki. Krąg pisarek heroicznych*, red. K. Stępnik i M. Gabryś, Lublin 2006.
6. *Kresy w literaturze. Twórcy dwudziestowieczni*, red. E. Czaplejewicz i E. Kasperski, Warszawa 1996.
7. Uliasz S., *Literatura Kresów-kresy literatury. Fenomen Kresów Wschodnich w literaturze polskiej dwudziestolecia międzywojennego*, Rzeszów 1994.
8. Uliasz S., *O literaturze Kresów i pograniczu kultur. Rozprawy i szkice*, Rzeszów 2001.
9. Zajas K., *Nieobecna kultura. Przypadek Inflant Polskich*, Kraków 2008.
10. *Wilno literackie na styku kultur*, red. T. Bujnicki i K. Zajas, Kraków 2007.

Literatura uzupełniająca

1. *Kultura pogranicza wschodniego. Zarys encyklopedyczny*, red. T. Budrewicz, T. Bujnicki i J. S. Ossowski, Warszawa 2011.
2. *Na pograniczach literatury*, red. J. Fazan, K. Zajas, „Biblioteka Literatury Pogranicza”, red. A. Romanowski, t. 21, Kraków 2012.
3. *Pogranicze, Kresy, Wschód a idee Europy*, red. naukowa A. Janicka, G. Kowalski, Ł. Zabielski, seria II Białystok 2013.
4. Ruszczyńska M., *Pogranicze. Studia i szkice literackie*, Zielona Góra 2015.
5. Rybak A., Smółka A., *Kresy. Ars moriendi*, Kraków 2020.
6. Rybak A., Smółka A., *Wieża Eiffła nad Piną. Kresowe marzenia II RP*, Wołowiec 2018.
7. Sowa J., *Fantomowe ciało króla. Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą*, Kraków 2011.

Uwagi

Jest to przedmiot opcjonalny, wybierany z oferty przedmiotów do wyboru Instytutu Filologii Polskiej; przedmiot zostanie uruchomiony w zależności od potrzeb i zainteresowania w danym semestrze studiów (na podstawie deklaracji studentów/elektronicznego wyboru przedmiotów).

